

<https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-14>

УДК 377.124

Хуан Тівень

здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

м. Харків, вул. Алчевських 29, Україна, 61022

htw21@163.com ORCID: 0009-0001-7252-4829

ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ АКАДЕМІЧНО ОБДАРОВАНИХ СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЮ

Постановка проблеми. До кінця ХХ століття майже у всіх розвинених країнах світу сформувалося масове невдоволення сучасною освітою. Це стосувалося різних ланок та ступенів освіти, у тому числі й вищої. Вища школа критикувалась за те, що в ній превалювало домінування професійної підготовки на шкоду загальнокультурному розвитку, за низьку професійну мотивацію освітнього процесу в ЗВО, породжуючу пасивність студентів. Вища школа в Китаї часто залишає звичну технологію навчання, орієнтовану на середнього студента, прагнення до уніфікації студентів, до становлення конформної особистості. Одним із об'єктів критики є становище академічно обдарованих студентів. Непросто йдуть процеси розвитку творчих якостей майбутніх спеціалістів, які складають основу майбутньої продуктивної творчої діяльності. Навчання у ЗВО Китаю вимагає створення спеціальних умов для академічно обдарованих студентів, де його процес детермінується яскравою індивідуальністю.

Таким чином проблема навчання академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю є актуальною і вимагає невідкладного вирішення.

Мета статті – охарактеризувати шляхи організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Матеріали і методи. Провідними методами дослідження у статті стали: аналіз та узагальнення та синтез наукової літератури для визначення шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Результати дослідження. У процесі дослідження проблеми навчання академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю можна виділити наступні моменти:

- проблему виявлення академічно обдарованих студентів;
- наявність психологічно, педагогічно і методично підготовлених викладачів, їх мотиваційні установки та стимули в ході діяльності з академічно обдарованими студентами;
- технології роботи з академічно обдарованими студентами.

В процесі діяльності з виявлення здібних і академічно обдарованих студентів в ЗВО Китаю і учнів в середній загальноосвітній школі можливо йти у кількох напрямках:

Перший з них – діагностика здібностей у студентів, яких ми відносимо до академічно обдарованих.

Другий напрямок в дослідженні вчених, пов'язаний із знаходженням критеріїв обдарованості, заснований на трьох складових сферах особистості – когнітивної, емоційно-ефективної і психомоторної.

Якщо говорити саме про академічну обдарованість студентів ЗВО Китаю, то хотілось би отримати відповіді на п'ять питань:

- За якими критеріям необхідно відносити студентську молодь до академічно обдарованої?
- З якого віку необхідно починати роботу з обдарованими дітьми і молоддю?
- Які кращі форми роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО?
- Як потрібно заохочувати академічно обдарованих студентів в ЗВО?
- Що потрібно покращити з метою оптимізації роботи викладачів у ЗВО з академічно обдарованими студентами?

В якості основних джерел для аналізу цих питань ми використовуємо результати проведеного опитування серед викладачів школи мистецтв Сямінського університету Провінції Фуцзянь.

Охарактеризуємо декілька, на наш погляд, шляхів організації роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО Китаю.

Перший шлях – це розробка та створення сприятливого освітньо-розвивального середовища для академічно обдарованих здобувачів, тобто виведення академічно обдарованих студентів у відповідне освітнє середовище.

Другий шлях обґрунтований необхідністю створення у кожному закладі освіти відповідного освітнього середовища.

Третій шлях розвитку академічно обдарованих студентів заснований на чудових дидактичних знахідках вітчизняних та зарубіжних вчених.

Слід відмітити, що в одній статті важко вичерпати всі аспекти проблеми організації роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО Китаю. Не зважаючи на існування ряду академічних вузівських свобод, даний напрямок роботи у ЗВО потребує вдосконалення.

Висновки. Оптимізація діяльності колективів ЗВО Китаю в області роботи з академічно обдарованими студентами вимагає реалізації наступних заходів.

1. Оскільки основними вимогами до роботи з академічно обдарованими студентами, як і в будь-якій, розвиваючій здатності людини, діяльності, є: творчий характер діяльності, оптимальний рівень її проблеми та належна мотивація діяльності. Будь-які здібності не можуть існувати інакше, ніж в процесі їх використання і розвитку.

2. Для створення дійсно ефективних шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю, необхідно мати відповідний штат викладачів, які використовуватимуть в освітньому процесі спеціальні методики та прийоми, спрямовані на розвиток таких здобувачів освіти.

3. В освітньому просторі академічно обдарованих студентів має здійснюється індивідуальний, диференційований та особисто-діяльнісний підхід. Освітній процес орієнтований на особистість студента як мета і суб'єкт.

4. Науково обґрунтований шлях, оснований на відносно новій професійній діяльності викладачів, які працюють з академічно обдарованими студентами, що пропонують раніше всього вивчення закономірностей, що впливають на об'єкти та процеси в аналізованій сфері.

5. Організація роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО може бути успішною тільки при використанні можливостей освітнього середовища установи освіти.

Ключові слова: академічно обдарований студент, здібності особистості, технології роботи з академічно обдарованим студентом, заклад вищої освіти Китаю, освітнє середовище.

Як цитувати: Хуан Тівень. Шляхи організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2023. № 52, С. 117-125. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-14>

In cites: Huang Tiwen. (2023). Ways of organizing the educational process of academically gifted students in higher education institutions of China. *Scientific notes of the pedagogical department*. 52, 117-125. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-14> [in Ukrainian]

Постановка проблеми. До кінця ХХ століття майже у всіх розвинених країнах світу сформувалося масове невдоволення сучасною освітою. Це стосувалося різних ланок та ступенів освіти, у тому числі й вищої. Вища школа критикувалась за те, що в ній превалювало домінування професійної підготовки на шкоду загальнокультурному розвитку, за низьку професійну мотивацію освітнього процесу в ЗВО, породжуючу пасивність студентів. Вища школа в Китаї часто залишає звичну технологію навчання, орієнтовану на середнього студента, прагнення до уніфікації студентів, до становлення конформної особистості [6; 9].

Одним із об'єктів критики є становище академічно обдарованих студентів. Наприклад, нормативні документи Китаю номінально не виключають «Експрес-навчання», екстернат. Разом з цим, реально на практиці ніхто не хоче скористатися цими моделями організації навчання в ЗВО. Не дивлячись на широко розгорну-

ту індивідуалізацію, інтенсифікацію та комп'ютеризацію освітнього процесу, саме школа, а не ЗВО, впроваджує гаджети (планшети) замість звичних паперових носіїв інформації. Непросто йдуть процеси розвитку творчих якостей майбутніх спеціалістів, які складають основу майбутньої продуктивної творчої діяльності.

У середній школі прагнуть до якомога більше ранньої професійної спрямованості обдарованих учнів з точки зору розвитку її психологічної і професійної складової, до використання можливостей додаткової освіти, диференційованого навчання, впровадження індивідуально-типологічного підходу [11; 20]. В вищій же школі обдарований студент часто не може виявити свої можливості.

В зв'язку з цим можна констатувати відсутність належної наступності між середньою і вищою ланкою, коли порушується плавність, безперервність освітнього процесу. Навчання у ЗВО Китаю вимагає створення спеціальних

умов для академічно обдарованих студентів, де його процес детермінується яскравою індивідуальністю [14]. В педагогіці вважається реальним, якщо прискорення індивідуального розвитку здібного та обдарованого студента відбувається так інтенсивно, що навчання вимушено підлаштовуватися під цей унікальний процес і відповідно диференціюватися з врахуванням можливостей та бажань студента [3; 16].

Таким чином проблема навчання академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю є актуальною і вимагає невідкладного вирішення.

Аналіз актуальних досліджень. У процесі проведеного аналізу наукових робіт вчених визначено напрями роботи, за якими працювати дослідники у контексті визначеної проблеми:

- наукові підходи в роботі з обдарованими здобувачами освіти (М. Євтух; С. Науменко);
- особливості та специфіка підготовки педагогів до роботи із обдарованими здобувачами освіти (В. Алфімов, Д. Перепада, О. Музика, С. Науменко, Т. Чен);
- компаративіських аналіз щодо навчання академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти в різних країнах світу (С. Науменко, І. Полубоярина, Д. Дай, Г. Гонг, М. Кітано, Дж. Ванг, Б. Джанг).

Але розглянуті роботи не торкалися проблеми організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Мета статті – охарактеризувати шляхи організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Матеріали і методи. Провідними методами дослідження у статті стали: аналіз та узагальнення та синтез наукової літератури для визначення шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Виклад матеріалу та основні результати. У процесі дослідження проблеми навчання академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю можна виділити наступні моменти:

- проблему виявлення академічно обдарованих студентів;
- наявність психологічно, педагогічно і методично підготовлених викладачів, їх мотиваційні установки та стимули в ході діяльності з академічно обдарованими студентами;
- технології роботи з академічно обдарованими студентами.

Проблема виявлення академічно обдарованих студентів

Як відомо, студенти відрізняються один від одного різним рівнем знань і умінь, ставленням до навчального предмету і майбутньої професії, здібностями. Тому проблема навчання академічно обдарованих та здібних студентів у вищій школі, пошук нових технологій та методик є на сьогоднішній день не менше актуальною, чим всі інші проблеми освіти.

В процесі діяльності з виявлення здібних і академічно обдарованих студентів в ЗВО Китаю і учнів в середній загальноосвітній школі можливо йти у кількох напрямках [7; 8].

Перший з них – діагностика здібностей у дітей, яких ми відносимо до академічно обдарованих.

Проблемам здібностей присвячені дослідження і публікації досить великої кількості вчених, як психологів та філософів так і педагогів. В загалом здібності – це індивідуальні особливості особистості, які є суб'єктивними умовами успішного здійснення певного ряду діяльності. У більшості досліджень здібності трактуються як індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої. Зазначається, що це не будь-які загальні, а лише ті, які дозволяють людині успішно виконувати якусь певну діяльність або багато видів діяльності. Трактуються здібностей передбачає, що їх носій швидко, глибоко і міцно опановує способами та прийомами деякої діяльності, що вимагає певних знань, навичок та вмінь. Рівні здібностей поряд з спрямованістю особистості та структурою її компетентностей є найважливішим суб'єктивним фактором досягнення вершин в професійній і науковій діяльності [2].

Психологи виділили властиві всім індивідуальні властивості:

- елементарні загальні здібності (глибокий кругозір, здатність до міркувань, уяві, емоційної пам'яті);
- елементарні часткові здібності становлять окремі властивості особистості та характеризують властиву не всім людям індивідуальну своєрідність на основі узагальнення елементарних психічних процесів (доброта, сміливість, винахідливість, емоційно-моторна стійкість);
- складні загальні здібності обумовлені соціально і властиві людям не в рівній мірі (здатність до праці, спілкування, мови, навчання і виховання);

– складні часткові здібності (математичні, музичні тощо) – це динамічні здібності до конкретної спеціальної діяльності.

Наступні види здібностей – це *теоретичні та практичні*. Перші з цієї групи зумовлюють схильність людини до абстрактно-логічного мислення. Тут є також вміння ставити і успішно вирішувати теоретичні завдання. Вміння ставити і вирішувати практичні завдання в реальних життєвих ситуаціях становлять практичні здібності. Важливе значення мають *творчі здібності*, що проявляються в створенні людиною продуктів матеріальної і духовної культури, в нових ідеях, винаходах, відкриттях, тобто в процесі творчості в різних видах діяльності.

Звідси із поєднанням потенціалу та факторів до розвитку здібностей визначається рівень або ступінь обдарованості людини. У вітчизняній психології обдарованість в першу чергу визначає можливість досягнення більшого чи меншого успіху у виконанні тієї чи іншої діяльності. Разом з тим обдарованість розглядається як гіпертензивність людини до стимулів зовнішнього середовища та здатність їх перетворення на творчий продукт. Якщо це так, то педагогічна підтримка обдарованої людини полягає в розвитку:

а) здатності тонко вловлювати стимули буття;

б) можливості реагувати на них;

в) здатність використовувати події життєвого простору для особистісного зростання [13; 17; 19].

В принципі, як вважають фахівці Комітету по освіті США, обдарованість людини може бути встановлена лише фахівцями. Зазвичай серед параметрів розглядається наявність таких, як: особливі здібності, потенційні можливості щодо досягнення в одній або кількох галузях (інтелектуальні здібності, специфічні здібності до навчання, творче або продуктивне мислення, здібності в галузі мистецтва, психомоторні здібності, особливі фізичні дані і вмільсть) [1; 12; 15]. Для батьків і вихователів в дошкільному періоді розвитку важливо знати, що найбільш часті прояви обдарованості дитини – це рання мова і великий словниковий запас, надзвичайна уважність і ненаситна цікавість, відмінна пам'ять, підвищена пізнавальна активність, загострене почуття справедливості, яскрава уява, винахідливість, творчий підхід і наявність почуття гумору [10]. Пізніше в шкільному віці відзначається наявність інтелектуальних здібностей високого рівня, здатність до висування нестандартних ідей, захо-

пленість та креативність. В 1967 році Джон Гілфорд ввів поняття «дивергентне мислення», що відображає пізнавальну сторону креативності. Дивергентне мислення обдарованих людей виявляється тоді, коли проблема ще тільки повинна бути визначена і коли не існує заздалегідь передбаченого, встановленого та єдиного шляху її вирішення. Тут не може бути дії за алгоритмом, бо це творчий процес. Дослідник і його колеги виділили шістнадцять гіпотетичних інтелектуальних здібностей, що характеризують креативність: *швидкість* (кількість ідей, висунутих людиною за певний проміжок часу); *оригінальність мислення* (здатність продукувати ідеї, кращі від тривіальних, загальноприйнятих); *допитливість, особливий інтерес до проблем*, що не викликають допитливості у інших людей та деякі інші.

Другий напрямок в дослідженні вчених, пов'язаний із знаходженням критеріїв обдарованості, заснований на трьох складових сферах особистості – когнітивної, емоційно-ефективної і психомоторної. Серед цих складових виділяють базову складову – когнітивні характеристики особистості. Найбільш продуктивно для проектування освітнього процесу важливі рівні розвитку текучого інтелекту, який визначає швидкість навчання (швидкість формування нових когнітивних схем), що дозволяє вважати його контрольованим фактором при проектуванні індивідуальною освітньої траєкторії. Діагностика рівня розвитку текучого інтелекту проводиться за допомогою різноманітних тестів і методики «інтелектуальна лабільність». Додатково за допомогою тесту може бути вивчений рівень розвитку просторового інтелекту та рівень розвитку вербального інтелекту, рівень розвитку здібності до міркування. Для визначення рівня обдарованості психологи рекомендують також вивчати об'єм оперативної семантичної пам'яті, структуру пам'яті (наочно-образна, семантична, слухова, моторна тощо), рівні вербальної та невербальної креативності [5].

Для опису емоційно-ефективної сфери особистості академічно обдарованих студентів можна скористатися теорією конфлікт особистості. Психологи виділяють дві пари основних суперрис в особистості, які називають *інтроверсія – екстраверсія* і *нейротизм – стабільність*. Порівнюючи оцінки, які отримали респонденти в ході тестування даних рис, людей можливо розділити на чотири групи. Кожній з чотирьох груп науковці зіставляють певні риси особистості. Наприклад, екстраверту, стабіль-

ному лідеру властиві такі риси як веселість, безтурботність, поступливість, чуйність, балакучість, дружелюбність, товаристськість [5].

Для вимірювання виокремлених суперис особистості психологи розробили безліч опитувальників самооцінки, зокрема опитувальник IQ. До осіб с високою інтелектуальною обдарованістю були віднесено ті люди, які були виявлені за допомогою психометричних тестів (IQ>135- 140 одиниць).

Пізніше з'явилася «пентагональна імпліцитна теорія обдарованості», де ідентифікація особистості як обдарованої може бути можливою за умови, якщо її інтелектуальна діяльність відповідає п'яти критеріям, таким як:

- 1) перевага,
- 2) унікальність,
- 3) продуктивність,
- 4) демонстративність,
- 5) цінності.

Охарактеризовані в короткому огляді критерії і методики не дають стовідсоткової гарантії в визначенні обдарованості, оскільки необхідний аналіз комплексу критеріїв (показників). Зазвичай з точки зору освітньої практики вважається найважливішим виявлення індивідуально заданих, творчих потенціалностей особистості учня, які особливо яскраво представлені у обдарованих.

Неодмінно, що, поряд з поняттям здібних і обдарованих людей, ми можемо говорити про наявність у людини таланту або його геніальності. Як правило, це характеризує якісний рівень насамперед у розвитку здібностей [4]. *Талановитим* прийнято називати людину, у якої в наявності така сукупність здібностей, яка дозволяє отримати продукт діяльності, відмінний новизною, високою досконалістю і громадською значимістю. Вищу сходинку таланту, що дозволяє здійснювати важливі зрушення в тій або іншій сфері творчості, називають *геніальністю*. Таким чином, відмінність зазвичай проводиться за характером набутих продуктів діяльності.

Обдарований студент за оцінкою викладачів

Якщо говорити саме про академічну обдарованість студентів ЗВО Китаю, то хотілось би отримати відповіді на п'ять питань:

- За якими критеріям необхідно відносити студентську молодь до академічно обдарованої?
- З якого віку необхідно починати роботу з обдарованими дітьми і молоддю?
- Які кращі форми роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО?

- Як потрібно заохочувати академічно обдарованих студентів в ЗВО?
- Що потрібно покращити з метою оптимізації роботи викладачів у ЗВО з академічно обдарованими студентами?

В якості основних джерел для аналізу цих питань ми використовуємо результати проведеного опитування серед викладачів школи мистецтв Сямінського університету Провінції Фуцзянь.

Частина опитаних вважає, що талановитих студентів треба шукати ще у школі.

Значна частина опитаних зазначає, що шляхи організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю не можна поставити в один ряд із західними країнами, китайські вчені приділяють певну увагу музичній підготовці, пов'язаною з академічною освітою в коледжах та університетах, а також застосуванню музичних навичок у практиці. Наприклад, деякі дослідники поглиблено вивчали академічні здібності до викладання музики, особливо щодо конкретних музичних навичок [11; 14; 16; 19; 20].

Крім того, дослідники виділяють імпровізований акомпанемент та сольний спів із самоаккомпанементом як важливі музичні навички для педагогів дошкільних закладів [1; 3; 9; 14; 18].

Більше того, вчені висувають припущення, що сольний спів із самоаккомпанементом є незамінною навичкою у викладанні музики, а також необхідною та основною професійною навичкою для педагогів освіти. Рівень цієї навички, що демонструється педагогами, безпосередньо впливає на результат та якість викладання музики у їхньому класі [12; 13; 15; 17]. Вміння сольного співу із самоаккомпанементом є особливо важливою ланкою у набутті навичок для розвитку шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

Багато дослідників вважають, що перераховані академічні музичні здібності – особливо навички гри на фортепіано [10; 11; 20].

Доведено в процесі дослідження, що академічно обдарований студент у професійно-педагогічній діяльності – це особистість, структуру якої складають когнітивний, комунікативний, особистісно-творчий, емоційний та етичний компоненти. Їхнє цілеспрямоване поетапне формування можливе, на наш погляд, на основі технологій творчої взаємодії, контекстного та продуктивного навчання.

Саме педагогічна система стає основою для розробки технології, яка визначає структуру та

зміст навчально-пізнавальної діяльності студентів. Отже, педагогічна технологія як проект визначає послідовність, способи, форми навчальної організації, чітко сплановану послідовну педагогічну діяльність, яка організується на вирішення цілей і завдань освіти, саме у розвитку особистості кожного академічно обдарованого студента.

Технологія навчання є впорядкованою діяльністю педагога і передбачає певні дії. Навчально-пізнавальний процес буде успішним при системному поєднанні та взаємодії педагогічних впливів, методів та організованих педагогом форм навчання, спрямованих на здобувачів, які є активними учасниками даного процесу. Вибір технології навчання визначає перелік педагогічних дій та програми навчальних дій.

Основна функція педагогічних технологій спрямована на реалізацію цілей освіти та особистісний розвиток. Звідси принцип цілісності технології передбачає закономірність розвитку технологічної системи: інваріантна структурна складова за взаємозв'язку всіх її складових елементів. Не менше важливим принципом технології є організація варіативно-особистісного процесу навчання, адаптованого під особистісні особливості здобувача [12].

Криза системи освіти свідчить про розрив між різко зміненими умовами життя та системою освіти, її цільовими орієнтирами, видами діяльності, змістовною основою та технологічним процесом навчання. При реалізації технології навчання передбачається діяльнісний підхід освіти, коли за допомогою системи навчальних дій досягаються знання, які здобуваються шляхом свідомого їх осмислення майбутніми педагогами та надають напрямний вплив на професійної орієнтації та вироблення життєвої стратегії. Так, технологія професійного навчання спрямована на організацію такого освітнього простору, в якому особистість майбутнього педагога виробляє дисциплінованість, вольові якості, інтерес до обраної професії. Технологія професійної освіти визначається як вид соціокультурної діяльності, за якої особистістю освоюються професійні дії, що сприяють особистісному становленню майбутнього педагога та розвитку в нього здібностей, що допомагають йому здійснювати взаємодію з іншими.

Виходячи з сучасних технологічних моделей навчання, провідними основним мето-

дологічним принципам побудови навчання є: принцип гуманізації, принцип навчання та принцип особистісно орієнтованого навчання.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки.

Оптимізація діяльності колективів ЗВО Китаю в області роботи з академічно обдарованими студентами вимагає реалізації наступних заходів для реалізації шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю.

1. Оскільки основними вимогами до роботи з академічно обдарованими студентами, як і в будь-якій, розвиваючій здатності людини, діяльності, є: творчий характер діяльності, оптимальний рівень її проблеми та належна мотивація діяльності. Будь-які здібності не можуть існувати інакше, ніж в процесі їх використання і розвитку.

2. Для створення дійсно ефективних шляхів організації освітнього процесу академічно обдарованих студентів в закладах вищої освіти Китаю, необхідно мати відповідний штат викладачів, які використовуватимуть в освітньому процесі спеціальні методики та прийоми, спрямовані на розвиток таких здобувачів освіти.

3. В освітньому просторі академічно обдарованих студентів має здійснюється індивідуальний, диференційований та особисто-діяльнісний підхід. Освітній процес орієнтований на особистість студента як мета і суб'єкт.

4. Науково обґрунтований шлях, оснований на відносно новій професійній діяльності викладачів, які працюють з академічно обдарованими студентами, що пропонують раніше всього вивчення закономірностей, що впливають на об'єкти та процеси в аналізованій сфері.

5. Організація роботи з академічно обдарованими студентами в ЗВО може бути успішною тільки при використанні можливостей освітнього середовища установи освіти.

На жаль, доводиться констатувати, що в той час як у сфері дошкільної, професійно-технічної, середньої спеціальної та загальної середньої освіти є системні дослідження з розвитку особистості обдарованих учнів, в сфері вищої освіти Китаю таких системних досліджень практично немає. Це, в свою чергу, не забезпечує безперервного особистісного розвитку особистості обдарованих дітей та молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алфімов В. М., Перепада Д. О. Особливості підготовки вчителів до роботи із обдарованими дітьми у КНР. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2020. Т. 97. №. 4. С. 6–16.

2. Євтух М. Б. Обдарованість: підходи до з'ясування сутності. *Педагогічний альманах*. 2017. №. 36. С. 10–19.
3. Музика О. О. Аксіогенез і розвиток самоефективності студентів із ознаками обдарованості. *Актуальні проблеми психології*. 2019. Т. 6. №. 16. С. 181–192.
4. Науменко С. С. Витоки ідеї навчання і виховання обдарованих дітей у Китаї. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2021. №. 50. С. 136–143.
5. Науменко С. С. Педагогічний вимір поняття обдарованості у КНР. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інститут економіки та інновацій. Серія: «Інноваційна педагогіка». 2021. Вип. 35. С. 40–44.
6. Науменко С. С. Спеціалізовані навчальні заклади для обдарованих дітей КНР. 2021. 126.
7. Перепадя Д. О. Стимули розвитку обдарованості дітей у Китаї. 2013. 136.
8. Полубоярина І. І. Музична обдарованість у працях зарубіжних дослідників. *Professional Art Education*. 2020. Vol. 1(1). P. 17–22.
9. Чен Т. Порівняння характеристик формальної і неформальної освіти. *Вісник Нанкінського педагогічного університету*. 2016. № 3. С. 12–16
10. Чжан М. Наукове розуміння статусу і ролі неформальної та додаткової освіти. *Китайський академічний журнал освіти*. 2010. № 3. С. 11–15.
11. Dai D.Y., Steenbergen-Hu S. Special class for the gifted young: A 34-year experimentation with early college entrance programs in China. *Roeper Review*, 2015. № 37. P. 9–18.
12. Dai D.Y., Steenbergen-Hu S., Yang Y. Gifted education in Mainland China: How it serves a national interest and where it falls short. *Gifted education in Asia: Problems and prospects*. Charlotte NC: Information Age Publishing, 2016. P. 51–76.
13. Gong H., Lei J. The progress and enlightenment of psychological researches on supernormal children. *A Journal of Modern Special Education*, 2015. № 4. P. 23–29.
14. Jia Q., Ericson D. P. Equity and access to higher education in China: Lessons from Hunan province for university admissions policy. *International Journal of Educational Development*. 2017. Т. 52. С. 97–110.
15. Kitano M. K. Issues in research on Asian American gifted students. *Special Populations in Gifted Education*. Routledge, 2021. С. 3–25.
16. KPMG. Education in China. URL: <https://www.kpmg.de/docs/Education-inChina-201011.pdf> (дата звернення 06.01.2023).
17. Rimm S. B., Siegle D., Davis G. A. Education of the gifted and talented. – Boston, MA : Pearson, 2018. С. 233–236.
18. Tran H. N. et al. Principal Leadership and Teacher Professional Development in a Vietnamese High School for Gifted Students: Perspectives into Practice. *European Journal of Educational Research*. 2021. Т. 10. №. 4. С. 1839–1851.
19. Wang J., He J. Innovative perspectives and scientific nurturing of talents – a brief introduction to the gifted education of Beijing no.8 high school. *Education of Innovative Talents*, 2013. P. 28–31.
20. Zhang B., Li J., Xu C. The developmental differences of problem solving ability between intellectually-gifted and intellectually-average children aged from 11-14 years old. *Acta Psychologica Sinica*, 2014. № 46. P. 1823–1834.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2023

Стаття рекомендована до друку 18.05.2023

Huang Tiwen

recipient of the third educational and scientific level of higher education

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,

St. Alchevsky, 29, Kharkiv, Ukraine, 61022

htw21@163.com ORCID: 0009-0001-7252-4829

WAYS OF ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS OF ACADEMICALLY GIFTED STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF CHINA

By the end of the 20th century, mass dissatisfaction with modern education was formed in almost all developed countries of the world. This concerned various branches and levels of education, including higher education. The higher school was criticized for the fact that it was dominated by professional training to the detriment of general cultural development, for the low professional motivation of the educational process in higher education, which creates passivity of students. The higher school in China often abandons the usual teaching technology, focused on the average student, striving for the unification of students, for the formation of a conforming personality. One of the objects of criticism is the situation of academically gifted students. It is not easy to develop the creative qualities of future specialists, which form the basis of future productive creative activity. Studying in higher education institutions of China requires

the creation of special conditions for academically gifted students, where the process is determined by a bright individuality.

Thus, the problem of training academically gifted students in Chinese higher education institutions is urgent and requires an urgent solution.

The purpose of the article is to describe ways of organizing the educational process of academically gifted students in higher education institutions of China.

Materials and methods. Among the research methods used, the following were decisive: analysis and generalization of scientific and methodical sources for the theoretical justification of the highlighted problem, modeling, synthesis of the obtained data.

Results of the research. In the process of researching the problem of teaching academically gifted students in higher education institutions of China, the following points can be highlighted:

- the problem of identifying academically gifted students;
- presence of psychologically, pedagogically and methodically trained teachers, their motivational attitudes and incentives in the course of activities with academically gifted students;
- technologies for working with academically gifted students.

In the process of identifying capable and academically gifted students in Chinese higher education institutions and students in secondary comprehensive schools, it is possible to go in several directions:

The first of them is the diagnosis of the abilities of students whom we classify as academically gifted.

The second direction in the research of scientists, related to finding the criteria of giftedness, is based on three component spheres of personality - cognitive, emotional-effective and psychomotor.

If we talk specifically about the academic giftedness of students of higher education institutions in China, we would like to receive answers to five questions:

- What criteria should be used to classify student youth as academically gifted?
- At what age is it necessary to start working with gifted children and youth?
- What are the best forms of working with academically gifted students in higher education institutions?
- How should academically gifted students be encouraged in higher education institutions?
- What needs to be improved in order to optimize the work of teachers in higher education institutions with academically gifted students?

As the main sources for the analysis of these questions, we use the results of a survey conducted among the teachers of the School of Arts of Xiamen University of Fujian Province.

Let us describe, without pretending to be complete, several ways to optimize work with academically gifted students in Chinese higher education institutions.

The first way is the creation of so-called “incubators for the academically gifted”, that is, the introduction of academically gifted students into an appropriate educational environment.

The second way is justified by the need to create an appropriate educational environment in each educational institution.

The third way of development of academically gifted students is based on the excellent didactic findings of domestic and foreign scientists.

It should be noted that it is difficult to cover all aspects of the problem of organizing work with academically gifted students in Chinese higher education institutions in one article. Despite the existence of a number of academic university freedoms, this direction of work in higher education institutions needs improvement.

Conclusions. Optimizing the activities of Chinese higher education institutions in the field of working with academically gifted students requires the implementation of the following measures.

1. Since the main requirements for working with academically gifted students, as in any activity that develops a person’s ability, are: the creative nature of the activity, the optimal level of its problem and proper motivation of the activity. Any abilities cannot exist otherwise than in the process of their use and development.

2. To optimize this type of higher education activity, it is necessary to have psychologically and pedagogically trained teachers who themselves have highly developed creative abilities, possess modern methods and techniques for diagnosing academic giftedness, use modern personality-developing methods and training tools, and are able to stimulate the development of abilities through motivation, which develops these abilities.

3. In the educational process of personality development of academically gifted students, an individual, differentiated and personal-activity approach should be implemented. The educational process is focused on the personality of the student as a goal and subject.

4. Haykov’s well-grounded path, based on the relatively new professional activity of teachers who work with academically gifted students, offering first of all the study of regularities affecting objects and processes in the analyzed field.

5. The organization of work with academically gifted students in higher education institutions can be successful only when using the opportunities of the educational environment of the educational institution.

Key words: *academically gifted student, personality abilities, technologies for working with academically gifted students, Chinese higher education institution, educational environment.*

REFERENCES

1. Alfimov, V. M. & Perepadia, D. O. (2020). Peculiarities of training teachers to work with gifted children in the People's Republic of China. *Spirituality of the individual: methodology, theory and practice*. 97, 4. 6-16. [in Ukrainian].
2. Ievtukh, M. B. (2017). Giftedness: approaches to finding out the essence. *Pedagogical almanac*. 36. 10-19. [in Ukrainian].
3. Muzyka, O. O. (2017). Axiogenesis and the development of self-efficacy of students with signs of giftedness. *Actual problems of psychology: Collection of scientific works of the Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Sciences of Ukraine*. 6, 16. 181-192. [in Ukrainian].
4. Naumenko, S. S. (2021). Origins of the idea of education and upbringing of gifted children in China. *Theory and methodology of education and upbringing*. 50. 136-143. [in Ukrainian].
5. Naumenko, S. S. (2021). Pedagogical dimension of the concept of giftedness in the People's Republic of China. *Scientific journal of the Black Sea Research Institute of Economics and Innovation. Series: "Innovative pedagogy"*. 35. 40-44. [in Ukrainian].
6. Naumenko, S. S. (2021). Specialized educational institutions for gifted children of the People's Republic of China. [in Ukrainian].
7. Perepadia, D. O. (2013). Stimuli for the development of giftedness in children in China. [in Ukrainian].
8. Poluboiaryna, I. I. (2020). Musical giftedness in the works of foreign researchers. *Professional Art Education*. 1(1). 17-22. [in Ukrainian].
9. Chen T. (2016). Comparison of the characteristics of formal and informal education. *Bulletin of Nanjing Pedagogical University*. 3. 12-16. [in Ukrainian].
10. Chzhan M. (2013). Scientific understanding of the status and role of non-formal and additional education. *Chinese Academic Journal of Education*. 3. 11-15. [in Ukrainian].
11. Dai, D.Y. & Steenbergen-Hu S. (2015). Special class for the gifted young: A 34-year experimentation with early college entrance programs in China. *Roeper Review*. 37, 9-18.
12. Dai, D.Y., Steenbergen-Hu, S. & Yang, Y. (2016). Gifted education in Mainland China: How it serves a national interest and where it falls short. Gifted education in Asia: Problems and prospects. Charlotte NC. *Information Age Publishing*. 51-76.
13. Gong, H. & Lei, J. (2015). The progress and enlightenment of psychological researches on supernormal children. *A Journal of Modern Special Education*. 4. 23-29.
14. Jia, Q. & Ericson D. P. (2017). Equity and access to higher education in China: Lessons from Hunan province for university admissions policy. *International Journal of Educational Development*. 52. 97-110.
15. Kitano, M. K. (2021). Issues in research on Asian American gifted students. *Special Populations in Gifted Education*. 3-25.
16. KPMG. Education in China. URL: <https://www.kpmg.de/docs/Education-inChina-201011.pdf> (дата звернення 06.01.2023).
17. Rimm, S. B., Siegle, D. & Davis, G. A. (2018). Education of the gifted and talented. Boston. 233-236.
18. Tran, H. N. et al. (2021). Principal Leadership and Teacher Professional Development in a Vietnamese High School for Gifted Students: Perspectives into Practice. *European Journal of Educational Research*. 10, 4. 1839-1851.
19. Wang, J. & He J. (2013). Innovative perspectives and scientific nurturing of talents – a brief introduction to the gifted education of Beijing no.8 high school. *Education of Innovative Talents*. 28-31.
20. Zhang, B., Li, J. & Xu, C. (2014). The developmental differences of problem solving ability between intellectually-gifted and intellectually-average children aged from 11-14 years old. *Acta Psychologica Sinica*, 46. 1823-1834.

The article was received by the editors 05.05.2023

The article is recommended for printing 18.05.2023